

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τμήμα Λογοθεραπείας

Πτυχιακή εργασία με θέμα:

*ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ
ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ*

Ιωάννου Σοφία Α.Μ. 16514

Κεφαλά Αργυρώ Α.Μ. 16513

Τούραλη Σωτηρία Α.Μ. 16521

Επιβλέπων καθηγητής:

Χριστοδουλίδης Πάυλος

Ιωάννινα 2019

ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

«Η νοητική καθυστέρηση ορίζεται ως γενικότερη νοητική λειτουργία που βρίσκεται κάτω του μέσου όρου, εμφανίζεται κατά την περίοδο της ανάπτυξης και χαρακτηρίζεται από μειωμένη προσαρμοστική συμπεριφορά».

ΑΙΤΙΑ:

- Γενετικά
 - Χρωμοσωμικές ανωμαλίες
 - Ανωμαλίες μεταβολισμού
- Περιβαλλοντικά
 - Προγεννητικά (κατά την κύηση)
 - Περιγεννητικά (κατά τον τοκετό)
 - Μεταγεννητικά (κατά την παιδική ηλικία)
- Άγνωστα

ΠΡΟΛΗΨΗ:

- Σε κοινωνικό επίπεδο
- Στα πλαίσια της οικογένειας

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ:

Το ποσοστό των ατόμων με νοητική υστέρηση υπολογίζεται από 1% έως 3% του γενικού πληθυσμού σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ.

ΔΙΑΓΝΩΣΗ:

- Τεστ γενικής νοημοσύνης (κλίμακα Binet-Simon, κλίμακες Wechsler κ.λ.π.)
- Τεστ ειδικών ικανοτήτων (ITPA, Κλίμακα Αντιληπτικής Ικανότητας Purdue)
- Τεστ κοινωνικής ωριμότητας (Vineland κ.λ.π.)
- Τεστ προσωπικότητας
 - Προβολικά τεστ (οι κηλίδες μελάνης του Rorschach, CAT)
 - Ερωτηματολόγια συμπεριφοράς (ΕΣΠΣ)
- Τεστ σχολικής επίδοσης

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ:

- Βιολογικά κριτήρια

- Πρωτογενή άνοια
- Δευτερογενή άνοια
- Μικτή άνοια
- Άδηλη άνοια

- Κοινωνικά κριτήρια

- Οριακή νοητική υστέρηση (Δ.Ν. 70 έως 84)
- Ελαφρά νοητική υστέρηση (Δ.Ν. 50-55 έως 70)
- Μέτρια νοητική υστέρηση (Δ.Ν. 35-40 έως 50-55)
- Σοβαρή νοητική υστέρηση (Δ.Ν. 20-25 έως 35-40)
- Βαριά νοητική υστέρηση (Δ.Ν. κάτω από 20-25)
- Απροσδιόριστη νοητική υστέρηση

- Με βάση την αιτιολογία
 - Πολιτισμική
 - Οργανική
- Με βάση εκπαιδευτικά κριτήρια
 - Εκπαιδεύσιμοι (Δ.Ν. 50 ή 55 έως 75)
 - Ασκήσιμοι (Δ.Ν. 25 έως 50)
 - Ιδιώτες (Δ.Ν. κάτω του 25)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

- Εκπαιδύσιμων :
 - Σωματικά (δεν παρατηρούνται κοινά σωματικά χαρακτηριστικά)
 - Νοητικά (διαταραχή στο ρυθμό και στην ποιότητα μάθησης, στην μνήμη, στην προσοχή, στη λογική σκέψη)
 - Συναισθηματικά-κοινωνικά (συγκινησιακές μεταπτώσεις)
 - Γλωσσικά (ήπιες διαταραχές λόγου)
 - Σχολική επίδοση (δυνατότητα παρακολούθησης έως Δ' Δημοτικού)
 - Επαγγελματική αποκατάσταση και κοινωνική ένταξη (ενασχόληση με πρακτικά επαγγέλματα)

- **Ασκήσιμων:**
 - Σωματικά (διαφοροποιούνται ανάλογα με την αιτία π.χ. σύνδρομο Down)
 - Νοητικά και κοινωνικά (αυτοεξυπηρέτηση ως ένα βαθμό, αργός ρυθμός μάθησης, λίγες αναγνωστικές και γραφικές ικανότητες)
 - Γλωσσικά (σοβαρές διαταραχές λόγου)
- **Ιδιωτών:**
 - Ελάχιστες έως ανύπαρκτες δυνατότητες

ΣΥΝΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ:

- Χρωμοσωμικές διαταραχές (σύνδρομο Εύθραυστου Χ, σύνδρομο Down κ.λ.π.)
- Μεταβολικές διαταραχές (P.K.U. , Γαλακτοξαιμία)
- Άλλα αναπτυξιακά προβλήματα (μικροκεφαλία, υδροκεφαλία, κρετινισμός)

ΣΥΝΔΡΟΜΟ DOWN

«Το σύνδρομο Down είναι μια γενετική κατάσταση και όχι ασθένεια. Όπως δηλώνει και ο όρος «σύνδρομο» είναι ένα σύνολο κοινών χαρακτηριστικών, που είναι εμφανή όχι μόνο σωματικά, αλλά παρουσιάζονται και ως ένα βαθμό νοητικής υστέρησης ή μαθησιακής δυσκολίας».

ΤΥΠΟΙ:

- Τρισωμία (εμφανίζεται στο μεγαλύτερο ποσοστό)
- Μετατόπιση
- Μωσαϊκό

ΑΙΤΙΑ:

Κυριότερη αιτία θεωρείται η ηλικία της μητέρας.

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ:

Στις 1000 περίπου γεννήσεις 1-2 παιδιά πάσχουν από σύνδρομο Down.

ΔΙΑΓΝΩΣΗ:

- Εξετάσεις διαλογής (μέτρηση της αυχενικής διαφάνειας)
- Διαγνωστικές εξετάσεις (αμνιοπαρακέντηση, λήψη τροφοβλάστης)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ:

- Φυσικά (χαμηλό ανάστημα, μάτια που γέρνουν προς τα πάνω και προς τα έξω, προεξέχουσα γλώσσα, μυϊκή υποτονία, παχυσαρκία, καρδιακές ανωμαλίες κλπ)
- Νοητικά και κοινωνικά (μέτρια ή βαριά νοητική υστέρηση, ασταθές συναίσθημα)
- Γλωσσικά (δυσκολίες στην παραγωγή του λόγου)

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Οι γονείς ακολουθούν μία σειρά συναισθηματικών σταδίων πριν αποδεχτούν την διάγνωση του παιδιού τους. Τα στάδια είναι τα ακόλουθα:

- Σοκ
- Άρνηση
- Θλίψη, απελπισία, θυμός
- Προσαρμογή
- Αναδιοργάνωση

Οι γονείς νιώθουν άγχος που οφείλεται στην ανησυχία για το μέλλον του παιδιού τους.

Πολύ συχνά τα αδέρφια των παιδιών με νοητική υστέρηση δέχονται αρνητικές επιδράσεις. Κάποιες αντιδράσεις είναι οι ακόλουθες:

- Υπερπροστατευτικότητα
- Αίσθημα εγκατάλειψης από οικεία πρόσωπα
- Αίσθημα οίκτου
- Απομόνωση
- Εχθρική αντιμετώπιση
- Αφοσίωση στη φροντίδα του παιδιού με νοητική υστέρηση

ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τα παιδιά με νοητική υστέρηση έχουν πιο αδύναμες σχέσεις με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους. Συνήθως αυτοί δεν κατανοούν τις δυσκολίες τους με αποτέλεσμα να τους περιθωριοποιούν.

Σημαντικό ρόλο παίζει η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικού και γονέα για την καλύτερη εκπαίδευση και εξέλιξη του παιδιού στο σχολικό περιβάλλον.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τα άτομα με νοητική υστέρηση βιώνουν ποικίλες συμπεριφορές και αντιδράσεις από την κοινωνία είτε θετικές είτε αρνητικές. Έτσι, με βάση την αντιμετώπιση της κοινωνίας τα άτομα μπορεί να έχουν τις ακόλουθες συμπεριφορές:

- Να προβάλλουν αντίσταση και να αρνηθούν την ταυτότητα του ανάκανου, αλλά να προσπαθήσουν να κατακτήσουν μια θέση που τους ανήκει στην κοινωνία.
- Να υιοθετήσουν την ιδέα του ανάκανου που οι άλλοι θεωρούν ότι είναι.

ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Η Λογοθεραπεία ή Λογοπαθολογία είναι η επιστήμη που ασχολείται με την πρόληψη, την αξιολόγηση, τη διάγνωση, τη θεραπεία και την επιστημονική μελέτη των διαταραχών της ανθρώπινης επικοινωνίας σε παιδιά και ενήλικες.

Ο ρόλος του λογοθεραπευτή θεωρείται σημαντικός και ωφέλιμος. Αποτελεί μέλος της διεπιστημονικής ομάδας, μαζί με εργοθεραπευτή, ψυχολόγο, παιδοψυχίατρο, ειδικό παιδαγωγό, κοινωνικό λειτουργό και φυσικοθεραπευτή.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται από τον λογοθεραπευτή είναι οι παρακάτω:

- Αξιολόγηση
- Θεραπεία
- Παραπομπή
- Συμβουλευτική

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΟ DOWN

Κάθε πρόγραμμα παρέμβασης είναι εξατομικευμένο ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυσκολίες του κάθε παιδιού. Ενδεικτικοί στόχοι που μπορεί να θέσει ένας λογοθεραπευτής είναι:

Μακροπρόθεσμοι στόχοι

- Να μπορούν να καλύπτονται οι επικοινωνιακές ανάγκες του ατόμου στην καθημερινότητα του.
- Να χρησιμοποιείται το βασικό λεξιλόγιο στην καθημερινή επικοινωνία.
- Να χρησιμοποιούνται τόσο η κατάλληλη μορφολογία όσο και το κατάλληλο συντακτικό στις αλληλεπιδράσεις.
- Να χρησιμοποιούνται οι κοινωνικές δεξιότητες αλληλεπίδρασης.
- Να γίνεται σωστά η χρήση φωνολογικής δεξιότητας σε αναλογία με τη νοητική ικανότητα.

Βραχυπρόθεσμοι στόχοι

- Αύξηση του χρόνου διατήρησης βλεμματικής επαφής
- Βελτίωση του συντακτικού και αύξηση μέσου μήκους πρότασης
- Επέκταση ή ανασχηματισμό των προτάσεων στον αυθόρμητο λόγο
- Βελτίωση της φωνολογίας μέσω στοματοπροσωπικών ασκήσεων και ασκήσεων με συγκεκριμένα φωνήματα-στόχους
- Χρήση εναλλακτικής μορφής επικοινωνίας

ΆΛΛΕΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Phoneme touch and say
- PECS (Picture Exchange Communication System)
- ΜΑΚΑΤΟΝ
- TEACCH

ΜΥΟΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ (MFT)

Είναι η διαδικασία που αποσκοπεί να αποκαταστήσει τη σωστή λειτουργία στους μύες του στοματοπροσωπικού συστήματος και να δημιουργήσει μυϊκή ισορροπία. Στοχεύει να διορθώσει τις βασικές λειτουργίες όπως της κατάποσης, της αναπνοής, την μάσησης, και της ομιλίας. Περιλαμβάνει ασκήσεις για:

- Τη γνάθο
- Τα χείλη
- Τη γλώσσα

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

- Ακτίνες
- Το σπίτι και το σχολείο μου
- ΣΤΕΡΞΙΣ
- Στρογγυλά με αξία
- Μέτρια και ελαφριά νοητική καθυστέρηση
- Το μαγικό φίλτρο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

- Ο Ν. παιδί 10 ετών με σύνδρομο Down.
- Παρουσιάζει μυϊκή ατονία (δεν θήλασε ως μωρό).
- Άργησε να περπατήσει και να μιλήσει.
- Κοινωνικός αλλά με δυσκολία προσέγγισης άλλων ατόμων.
- Συνεργάσιμος, με αργό ρυθμό μάθησης.
- Δυσκολία σε κινητικές δραστηριότητες.
- Φροντίδα προσωπικής υγιεινής με βοήθεια.
- Δυσπραξία
- Μορφοσυντακτικά λάθη στο λόγο του.
- Φτωχό λεξιλόγιο.

ΣΤΟΧΟΙ

- Ενδυνάμωση στοματοπροσωπικών δομών (κυρίως γλώσσας)
- Βελτίωση άρθρωσης και φωνολογίας
- Ενίσχυση λεξιλογίου
- Ενίσχυση αφηγηματικού και περιγραφικού λόγου

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

- Στοματοπροσωπικές ασκήσεις
- Παραγωγή φωνημάτων που τον δυσκολεύουν /δ/, /θ/, /φ/, /β/ με την βοήθεια της μεθόδου SIMATA
- Χρήση λογισμικού « Το σπίτι και το σχολείο μου»
- Σειροθέτηση και περιγραφή εικόνων
- Παιχνίδι ρόλων-Συμβολικό παιχνίδι
- TEACCH

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ
ΠΟΛΥ!!!!

